

Jak przywrócić szybki wzrost gospodarczy w krajach strefy euro?

Niektóre kraje strefy euro popadły w pułapkę zadłużenia, której rezultatem może być znaczące spowolnienie gospodarcze. Jak w takiej sytuacji można przywrócić szybki wzrost gospodarczy w tych krajach?

Aby zrozumieć obecną sytuację trzeba cofnąć się do jej przyczyn. Powodem, dla którego niektóre Państwa znalazły się obecnie w niebezpiecznej sytuacji, było zadłużanie się ponad miarę i niewłaściwe wydatkowanie pieniędzy. Zaciąganie długów jest normalną i powszechnie stosowaną praktyką na całym świecie. Stosują ją zarówno osoby indywidualne, instytucje, jak też państwa. Ważny jest jednak cel, na jaki zostają wydane pieniądze oraz koszt i rozmiar zaciąganego długu. Przykładowo, koszt pożyczki, liczony na podstawie oprocentowania 10-letnich obligacji, zaciąganej przez Niemcy wynosi nieco powyżej 2%, natomiast dla Irlandii jest to już koszt ponad 8%. Cena pożyczania tych samych środków finansowych jest różna, ze względu na zwiększoną premię za ryzyko. Nietrudno również o problemy, jeśli rozmiar zaciąganej pożyczki zaczyna przekraczać możliwości jej spłaty. Gdy jakiś kraj zadłuża się na ponad 100% swojego PKB – problemy wiszą w powietrzu. Jak pokazują analizy Reinharda i Rogoffa, po przekroczeniu poziomu zadłużenia w wysokości 100% PKB, pojawiają się rezultaty prowadzące do długotrwałej recesji. Jeśli weźmiemy dodatkowo pod uwagę wysokość długu ukrytego, związanego między innymi ze zobowiązaniami emerytalnymi, dane są zatrważające. Jak pokazuje raport CATO Institute z 2009 r. średni poziom zobowiązań finansowych krajów UE, wliczając w to dług ukryty, do 2050r. będzie wynosił ponad 400% PKB.

Proponowanych jest wiele rozwiązań obecnej sytuacji. Niestety wiele z nich to jedynie działania doraźne, które przesuwiają tylko problem w czasie – nie powodują zaś trwałej poprawy sytuacji. Jednym z rozwiązań stosowanych przez kraje, które popadły w tarapaty, jest emisja pustego pieniądza przez banki centralne. Jednak rezultatem musi być rosnąca inflacja.

Aby przywrócić szybki wzrost gospodarczy potrzebne są konkretne i zdecydowane reformy. Można do nich zaliczyć kilka szczególnych rozwiązań:

- Reformy w zakresie systemu emerytalnego - podwyższenie wieku emerytalnego i ograniczenie przywilejów emerytalnych niektórych grup społecznych. Do niedawna średni wiek emerytalny (wynikający z rzeczywistości, nie z ustawowego wieku) w Grecji wynosił zaledwie 53 lata.
- Konstytucyjne ograniczenie poziomu długu – tak jak w przypadku Polski. Ważny jest brak możliwości łatwej zmiany dopuszczalnego progu zadłużenia i prób manipulacji metodologią liczenia. W innym przypadku, pokusa zmiany poziomu zadłużenia „na papierze” będzie zbyt duża.
- Zaprzestanie finansowania wybranych grup społecznych z pieniędzy podatników i redukcja specjalnych przywilejów. Trzynaste i czternaste pensje – na Wielkanoc i Boże Narodzenie - dla pracowników sfery budżetowej w Grecji są tu doskonałym przykładem.
- Zadbanie o swobodę zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Ograniczenie barier w prowadzeniu biznesu i wpływu decyzji urzędniczych na biznes. Zlikwidowanie koncesji na działalność i dostępu do zawodów tam, gdzie nie jest to absolutnie niezbędne. Prowadzi to również do zmniejszenia biurokracji – co za tym idzie, zmniejszenie liczby urzędników, którzy pobierają pensję z państwowej kasy, oraz skrócenia czasu zakładania działalności lub rozpoczęcia pracy.
- Prywatyzacja. Jak uczą również polskie przykłady, kapitał w rękach prywatnych jest znacznie lepiej wykorzystywany niż w rękach państwowych. Pieniądze pozyskane z prywatyzacji mogą zostać przeznaczone na spłatę zadłużenia kraju, który znalazł już się w tarapatkach.

- Uproszczenie systemu podatkowego – ze szczególnym uwzględnieniem podatków pośrednich zamiast podatków bezpośrednich. Nie tylko jest to rozwiązanie przyspieszające wzrost gospodarczy, powoduje także mniejszą konieczność kontroli podatników i łatwiejszą ściągalność podatków, która w niektórych krajach jest szczególnym problemem
- Ograniczenie przywilejów socjalnych. Rozdęte programy socjalne, wysokie pensje minimalne, obowiązkowe ubezpieczenia nie służą łatwiejszemu prowadzeniu biznesu i zatrudnianiu pracowników. Ograniczają tym samym szybki wzrost gospodarczy.

Tylko trwałe działania mogą uzdrowić sytuację na dłuższy czas, a nie tylko zamieść problemy pod dywan i odłożyć je w czasie. Instytucje finansowe, które pożyczają pieniądze krajom lub odpowiadają za dopływ kapitału w innej formie, są zarządzane przez profesjonalistów i osoby te potrafią odróżnić zdrową sytuację fiskalną od pozornych działań.

Jak pokazały przykłady krajów nadbałtyckich, skuteczne reformy są możliwe, zarówno z politycznego, jak i ekonomicznego punktu widzenia. Tylko one dają zdrowe podstawy do trwałego rozwoju i braku obaw o przyszłość.